

LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS
VETERINARIJOS AKADEMIJA
VETERINARINĖS MEDICINOS STUDENTŲ
IKIKLINIKINĖS PRODUKCIJOS GYVŪNŲ PRAKTIKOS TVARKA

I. BENDROJI DALIS

1. Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) Veterinarijos akademijos (VA) Veterinarinės medicinos studijų programos studentų Ikiklinikinės produkcijos gyvūnų praktikos (toliau - Ikiklinikinė praktika) organizavimo, vykdymo ir atsiskaitymo tvarka (toliau – Tvarka) parengta vadovaujantis šiais teisės aktais:
  - 1.1. LR Mokslo ir studijų įstatymu (2016 m. birželio 29 d. Nr. XI – 242. Pakeitimo įstatymas Nr. XII-2534);
  - 1.2. Veterinarijos studijų krypties aprašu (2020 m. lapkričio 04 d. ŠMS Ministro įsakymu Nr. V-1687);
  - 1.3. Standartinių procedūrų vadovu angl. Manual of Standard Operating Procedure (SOP) 2019 as amended in September 2021
2. Ši tvarka apibrėžia LSMU VA Veterinarinės medicinos II kurso studentų Ikiklinikinės produkcijos gyvūnų praktikos produkcijos gyvūnų ūkiuose, bendrovėse ar kitose produkcijos gyvūnų praktikos bazėse organizavimą, vykdymą ir atsiskaitymą.
3. Ikiklinikinės produkcijos gyvūnų praktiką organizuoja – LSMU VA Veterinarijos fakulteto (VF) tarybos patvirtintas VF padalinys ir praktikos koordinatorius.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

4. **Ikiklinikinė produkcijos gyvūnų praktika** – privaloma Veterinarinės medicinos studijų programos dalis, kurios metu 2 kurso studentas, vadovaujamas Praktikos vadovo, pagal šioje tvarkoje nurodytuose rezultatuose įgyja kompetencijas *produkcijos gyvūnų* veterinarinės higienos ir gerovės, auginimo ir veisimo, pašarų ir gyvūnų mitybos srityse, reikalingos savarankiškam darbui vykdyti.
5. **Ikiklinikinės produkcijos gyvūnų praktikos koordinatorius** (toliau – Ikiklinikinės praktikos koordinatorius) atsakingo VF padalinio rekomenduotas VF dekanas potvarkiu paskirtas VF dėstytojas.
6. **Ikiklinikinės produkcijos gyvūnų praktikos vadovas** (toliau - Ikiklinikinės praktikos vadovas) – ūkio savininkas, gyvūnų augintojas dirbantis Ikiklinikinės praktikos bazėje ir turintis aukštąjį išsilavinimą bei ne mažesnę nei 3 metų darbo patirtį toje srityje.
7. **Ikiklinikinės produkcijos gyvūnų praktikos bazė** (toliau - Ikiklinikinės praktikos bazė) – tai produkcijos gyvūnus auginantys, veisiantys ir gyvūninės kilmės produkciją gaminantys bei parduodantys ūkiai ir bendrovės.

III. IKIKLINIKINĖS PRAKTIKOS TIKSLAS

8. Išugdyti įgūdžius ir gebėjimus, reikalingus gyvūnų veterinarinės higienos ir gerovės, auginimo ir veisimo, pašarų ir mitybos, užtikrinimui.

IV. IKIKLINIKINĖS PRAKTIKOS REZULTATAI

9. Ikiklinikinės praktikos metu studentai turi įgyti šias kompetencijas ir gebėti:

- 9.1. naudoti ir taikyti biosaugos priemones;
- 9.2. įvertinti produkcijos gyvūnų laikymo aplinkos higieną;
- 9.3. palaikyti tinkamą gyvūnų higieną;
- 9.4. įvertinti ūkinių gyvūnų elgseną gyvūnų laikymo vietoje;
- 9.5. identifikuoti nenormalias, patologines gyvūnų elgsenas;
- 9.6. įvertinti gyvūnų gerovės ir sveikatos problemas atskleidžiančią elgseną (gyvūnų vokalizacija, judėjimo, gulėjimo, mitybos, agresyvi elgsena, ligų simptomai, tokie kaip kosėjimas ir panašiai);
- 9.7. įvertinti ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų laikymąsi gyvūnų laikymo vietoje;
- 9.8. įvertinti įvairių kiaulių grupių laikymo technologijas ir gaunamą produkciją;
- 9.9. įvertinti skirtingų paukščių rūšių laikymo sistemas ir gaunamą produkciją (kiaušiniai ir paukštiena);
- 9.10. įvertinti skirtingų avių veislių ir jų amžiaus grupių eksterjerą ir produkciją;
- 9.11. įvertinti pieninių veislių galvijai ir skirtingo amžiaus prieauglio laikymo technologijas, melžimo technologijos ir naudojamas priemones;
- 9.12. atpažinti gyvūnų veisles ir apibūdinti jų savybes;
- 9.13. užpildyti gyvūno kilmės dokumentą;
- 9.14. nustatyti gyvūnų giminingo poravimo atvejus iš kilmės duomenų, įvertinti giminingo poravimo neigiamas pasekmes;
- 9.15. vykdyti gyvūnų atranką pagal kilmės, eksterjero rodiklius, produktyviasias savybes ir genetinio vertinimo duomenis;
- 9.16. veisimo metodų nustatymas ir poveikio gyvūnų produktyvumo ir sveikatingumo rodikliams įvertinimas;
- 9.17. vykdyti gyvūnų paranką pagal kilmės, eksterjero rodiklius ir produktyviasias savybes.
- 9.18. įvertinti dirvožemio fizines savybes (granulimetrinę sudėtį, spalvą, kvapą ir t.t);
- 9.19. nustatyti žolyno botaninę sudėtį (pašarinės žolės (pupinės, miglinės); piktžolės);
- 9.20. įvertinti pašarams naudojamų grūdų auginimo technologijas;
- 9.21. jusliniu būdu įvertinti konservuotų, kombinuotųjų ar specializuotų pašarų kokybę;
- 9.22. įvertinti gyvūnų mitybos visavertiškumą (raciono maistinę ir energinę vertę).

V IKIKLINIKINĖS PRAKTIKOS ORGANIZAVIMAS IR VYKDYMAS

10. Ikiklinikinė praktika yra privaloma visiems veterinarinės medicinos II kurso studentams. Ji yra atliekama pavasario semestre (4 semestro metu) iki einamųjų mokslo metų skolų likvidavimo savaitės pradžios.
11. Ikiklinikinės praktikos apimtis – 80 akademinių val. (3 kreditai) iš kurių: 2 val. studentų informavimui apie praktikos tvarką, reikalavimų ataskaitos rašymui bei kitos aktualios informacijos pristatymu, 64 val. – praktinių įgūdžių formavimui praktikos bazėje (išskirstant per 10 dienų laikotarpį), 14 val. dienyno pildymui ir ataskaitos rašymui
12. Studentas praktikos bazę pasirenka iš universiteto siūlomų bazių sąrašo (Priedas 7) arba susiranda bazę pats savarankiškai.
13. Praktikos bazė gali būti ūkiai, bendrovės, kuriuose laikoma *ne mažiau kaip*:
  - 100 pieninių veislių galvijų;
  - 50 avių arba ožkų;
  - 100 kiaulių,
  - 100 paukščių.

14. Tarp Universiteto, Praktikos bazės ir studento pasirašoma trišalė Praktikos sutartis. Universitetą sutartyje atstovauja Rektoriaus įsakymu paskirtas asmuo - Veterinarijos fakulteto dekanas.
15. Per 5 darbo dienas nuo sutarties pasirašymo dienos studentas vieną sutarties egzempliorių privalo pristatyti arba atsiųsti paštu Praktikos koordinatoriui. Adresas: Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Veterinarijos akademija, Tilžės g. 18, LT-47181 Kaunas.
16. Studentas ikiklinikinę praktiką formuoja pagal iš anksto su Praktikos vadovu suderintą ir Praktikos koordinatoriui pateiktą grafiką.
17. Studentas praleidęs dėl pateisinamų ar nepateisinamų priežasčių grafike numatytą Praktikos vykdymo datą, kreipiasi į praktikos vadovą dėl kito praktikos laiko paskyrimo. Grafikas sudaromas iš naujo ir pateikiamas Praktikos koordinatoriui.

VI IKIKLINIKINĖS PRAKTIKOS VADOVO FUNKCIJOS, TEISĖS, PAREIGOS, ATSAKOMYBĖ

18. Ikiklinikinės praktikos vadovas ikiklinikinės praktikos metu:
  - 18.1. Sudaro sąlygas ir padeda studentams gilinti ikiklinikinius praktinius įgūdžius ir susieti juos su teorinėmis žiniomis;
  - 18.2. Užtikrinta studentui galimybę vadovo priežiūroje atlikti ikiklinikinės praktikos apraše numatytus studijų rezultatus, leisiančius pasirengti klinikinėms studijoms;
  - 18.3. Užtikrina studento darbo saugos ir biosaugos sąlygas;
  - 18.4. Praktikos pabaigoje vertina studentą pažymiu pildydamas ATSiliePIMĄ (3 priedas). AtsiliePimas siunčiamas ikiklinikinės praktikos koordinatoriui el paštu arba paštu. Adresas: Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Veterinarijos akademija, Tilžės g. 18, LT-47181 Kaunas.
  - 18.5. Ikiklinikinės praktikos pabaigoje praktikos vadovas rašo atsiliePimą apie studentą PRAKTIKOS VADOVO ATSiliePIMAS APIE STUDENTO ATLIKTA IKIKLINIKINĘ PRODUKCIJOS GYVŪNŲ PRAKTIKĄ (toliau ATSiliePIMAS) (3 priedas) - ir jį įvertina pažymiu. Taip pat šį dokumentą patvirtina savo parašu ir antspaudu kad dienyne ir ataskaitoje pateikti duomenys yra tikri ir teisingi. AtsiliePimas apie studentą ir jo atliktą praktiką pristatomi Ikiklinikinės praktikos koordinatoriui iki einamųjų mokslo metų skolų likvidavimo savaitės pradžios.

VII IKIKLINIKINĖS PRAKTIKOS KOORDINATORIAUS FUNKCIJOS, TEISĖS, PAREIGOS, ATSAKOMYBĖ

19. Už ikiklinikinės praktikos koordinavimą atsako ikiklinikinės praktikos koordinatorius:
  - 19.1. Ruošia reikiamus dokumentus;
  - 19.2. Pildo ikiklinikinės praktikos dalyko aprašus LSMUSIS sistemoje;
  - 19.3. Užtikrina savalaikį trišalių sutarčių parengimą ir pateikimą studentams;
  - 19.4. LSMU Moodle sistemoje administruoja studentų ikiklinikinės praktikos dienynų ir ataskaitų priėmimą;
  - 19.5. Organizuoja anoniminę studentų apklausą ir atlieka jos analizę;
  - 19.6. Organizuoja studentų atsiskaitymą už ikiklinikinę praktiką.

VIII. STUDENTO TEISĖS, PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ

20. Ikiklinikinės praktikos metu studentas privalo:

- 20.1. Laikytis praktikos bazės (ių) nuostatuose nurodytų vidaus darbo tvarkos ir biosaugos taisyklių;
- 20.2. Laikytis veterinarijos gydytojo profesinės etikos principų;
- 20.3. Vykdyti šioje Ikiklinikinės praktikos tvarkoje ir sutartyje numatytas ir praktikos vadovo pavestas užduotis.

IX. ATSISKAITYMAS UŽ IKIKLINIKINĘ PRAKTIKĄ

21. Ikiklinikinės Praktikos ATASKAITA (toliau ataskaita) (1 priedas) ir Ikiklinikinės Praktikos DIENYNAS (toliau dienynas) (2 priedas) ir Ikiklinikinės Praktikos REFLEKSIJA (toliau refleksija), parengtus viename dokumente, studentas pateikia už Praktikos organizavimą atsakingam koordinatoriui. Pateikiamas dokumentas PDF forma LSMU Moodle erdvėje koordinatoriaus nurodytame kurse. Dokumento pavadinime būtina nurodyti studento vardą pavardę ir grupę (pvz.: Vardenis Pavardenis 1 gr. pdf). Ataskaita keliama tik PDF formatu. Praktikos ataskaita pristatoma iki einamųjų mokslo metų skolų likvidavimo savaitės pradžios.
- 21.1. Ataskaita – privaloma Ikiklinikinės praktikos dalis, kurią nepateikus laiku ar parašyta nesilaikant nurodytų reikalavimų – Ikiklinikinė praktika nebus vertinama;
  - 21.2. Dienynas – privaloma ataskaitos dalis, kurį pildyti privaloma kiekvieną dieną. Aprašoma laisva forma, ką studentas konkrečią dieną atliko praktikos metu. Nepateikus užpildyto dienyno kartu su ataskaita, ataskaita nebus vertinama;
  - 21.3. Refleksija - privaloma ataskaitos dalis. Nepateikus refleksijos kartu su ataskaita, ataskaita nebus vertinama.

X. IKIKLINIKINĖS PRAKTIKOS VERTINIMAS

22. Praktikos metu įgytos studento žinios vertinamos vadovaujantis LSMU Studijų reglamento nuostatomis.
23. Studentų įgytus gebėjimus Ikiklinikinės praktikos metu pažymiu vertina Praktikos vadovai.
24. Ikiklinikinės praktikos ataskaitą pažymiu vertina, dekanės potvarkiu sudaryti, vertinimo komisijos nariai.
25. Studentų pasiekimams vertinti yra naudojamas sumuojamasis pasiekimų vertinimas. Ikiklinikinės praktikos rezultatų vertinimui (nuo 1- 10 balų) naudojama kaupiamojo balo formulė:

$$BV=A \times 0,2 + B \times 0,8$$

BV – 100 proc. – Galutinis Ikiklinikinės praktikos įvertinimas;

A – 20 proc. – Ikiklinikinės praktikos vadovų vertinimas. *Praktikos vadovo atsiliepinimas, turi būti įvertintas teigiamu balu (ne mažiau nei 5 balai);*

B – 80 proc. – komisijos narių vertinimų suma padalinta iš vertintojų skaičiaus (visų ataskaitos dalių (*Veterinarinės higienos, Gyvūnų gerovės, Gyvūnų auginimo, Gyvūnų veisimo, Pašarų ir gyvūnų mitybos*) įvertinimai turi būti teigiami (ne mažiau nei 5 balai) (6 priedas).

26. Jei vertinant studento parengtą ataskaitą, dienyną ar refleksiją nustatomas nesąžiningas elgesys: nusirašymas, duomenų plagijavimas, dubliavimas, duomenų klastojimas ar kt., yra vadovaujama akademinį sąžiningumą reglamentuojančiomis LSMU Studijų reglamento IX skyriaus 12 skirsnio ir XIV skyriaus nuostatomis.

XI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27. Tvarka įsigalioja nuo 2021 m. gruodžio 1 d.

28. Tvarka gali būti keičiama, atšaukiama ar papildoma Veterinarijos fakulteto tarybos sprendimu.

PRIEDAI

1 priedas

REIKALAVIMAI IKIKLINIKINĖS GYVŪNŲ PRODUKCIJOS PRAKTIKOS ATASKAITAI

Darbo tekstas turi būti parašytas kompiuteriu vienoje standartinio A4 formato (210 x 297 mm) balto popieriaus lapo pusėje.

Darbas turi būti parašytas lietuvių kalba. Užsienio studentai darbą rašo sutartyje numatyta kalba (anglų).

Darbas turi būti tvarkingas, parašytas taisyklinga ir sklandžia kalba, be korektūros klaidų ir turi atitikti lietuvių (užsienio studentams – anglų) kalbos rašybos ir skyrybos reikalavimus. Mintys turi būti išdėstytos aiškiai, nuosekliai, suprantamai, sistemingai.

Kompiuterinės iliustracijos (diagramos, schemos, piešiniai, fotonuotraukos) turi būti geros kokybės, pakankamos raiškos.

Teksto paraštės: iš kairės – 30 mm, iš viršaus ir apačios – 20 mm, iš dešinės – 10 mm.

Puslapiai, išskyrus titulinį, numeruojami. Puslapio numeris rašomas lapo apatiniame dešiniajame krašte, arabiškais skaitmenimis, be taškų ir kablelių.

Kiekvienos pastraipos pirmoji eilutė atitraukiama nuo kairiosios paraštės 10 mm. Pastraipoms nustatoma abipusė lygiuotė – tekstas sulygiuojamas pagal dešiniąją ir pagal kairiąją paraštes.

Tarp eilučių paliekamas 1,5 eilutės intervalas. Skyrių pavadinimai atitraukiami nuo teksto per 2 eilučių intervalą, poskyrių – per 1,5 eilutės intervalą.

Darbas spausdinamas Times New Roman šriftu. Pagrindinio teksto simbolių aukštis – 12 pt (punktų). Tekste gali būti rašoma kursyvu (*Italic*), pvz., lotyniški terminai. Procentai lietuviškame tekste žymimi sutrumpintu žodžiu – proc., angliškame tekste – simboliu %.

Baigiamojo darbo tekstas skirstomas į skyrius, poskyrius ir skirsnius.

Skyrių pavadinimai rašomi didžiosiomis raidėmis, 16 pt paryškintu šriftu (**Bold**). Poskyrių pavadinimai rašomi 14 pt, skirsnių – 12 pt paryškintu šriftu, mažosiomis raidėmis, išskyrus pirmąją.

Skyriaus pavadinimas pradedamas rašyti naujame puslapyje, o poskyriai ir skirsniai – tame pačiame puslapyje. Skyriaus ir poskyrių pavadinimai simetriškai išdėstomi lapo plotyje, skirsnių – pradedami kaip pirmoji pastraipos eilutė.

Skyrių, poskyrių ir skirsnių skaičius priklauso nuo temos pobūdžio, tačiau smulčiausias struktūrinis vienetas neturėtų būti mažesnis nei 0,5 puslapio. Pagrindinės reikšmingos sąvokos, esančios darbo temos pavadinime, turi atsispindėti, sietis su skyrių, poskyrių ir skirsnių pavadinimais. Skyrių, poskyrių ir skirsnių pavadinimai turi atitikti turinį ir atskleisti nuoseklų, logišką temos nagrinėjimą.

Antraščių žodžiai į kitą eilutę nekeliami. Po antraštės taškas nededamas. Antraštė negali būti viename puslapyje, o tekstas prasidėti kitame. Poskyriams suteikiamas skyriaus numeris ir jo eilės numeris (pvz.: 1.1., 1.2. ir t. t.). Skirsniams suteikiamas poskyrio numeris ir jo eilės numeris (pvz.: 1.1.2., 1.1.3. ir t. t.).

Lentelės numeruojamos iš eilės per visą darbą arabiškais skaitmenimis.

Lentelės numeris užrašomas virš lentelės, kairiajame kampe prie žodžio „lentelė“. Tiek lentelės numeris, tiek ir žodis „lentelė“ rašomi 12 pt *italic* paryškintu šrifto dydžiu. Lentelės 15 pavadinimas rašomas iš didžiosios raidės, 12 pt *italic* šrifto dydžiu (pvz.: **1 lentelė. Žmonių sergamumo salmonelioze dinamika Lietuvoje 2005–2015 m.**). Lentelėms yra suteikiamas informatyvus pavadinimas. Jei pavadinimas netelpa vienoje eilutėje, tuomet 1,5 intervalo tarp pavadinimo eilučių nepaliekama (parenkamas 1 intervalo tarpas). Po lentelės pavadinimo taškas nededamas. Jei lentelės sukurtos kitų autorių – po lentelės pavadinimo skliaustuose parašomas literatūros šaltinio numeris. o Lentelės paaiškinimai / pastabos (jei reikia) yra rašomi 10 pt po lentele. Tekste turi būti pateikiamos nuorodos į lentelę. Lentelės visais atvejais privalo turėti glaudų ryšį su teksto medžiaga ir turi būti atitinkamai komentuojamos. o Lentelė turi būti išdėstoma lape vertikaliai arba įrišama taip, kad ją

skaitant tekstą reiktų pasukti laikrodžio rodyklės kryptimi. Dydžių dimensijos rašomos lentelės antraštėse, po vaizduojamo dydžio pavadinimo, todėl pagrindinėje lentelės dalyje pateikiami vien tik skaičiai. Skiltyse skaičiai turi būti sulygiuoti. Negalima lentelėje palikti tuščių vietų. Jei duomenų nėra – dedamas brūkšnelis. Pasikartojančių skaičių negalima pakeisti kabutėmis. Kabutės rašomos tik tada, kai lentelės skiltyse pasikartoja tie patys žodžiai. o Nedideles lenteles galima talpinti viename lape vieną virš kitos. Labai ilgose lentelėse, užimančiose kelis puslapius, perkeliant lenteles, kituose puslapiuose pakartotinai rašomos viršutinės antraštės, o lentelės viršuje rašoma, pvz., 2 lentelės tęsinys. o Lentelių pirmieji viršutinių antraščių pavadinimai rašomi didžiąja raide. Jei po viršutinės antraštės pavadinimo lentelė vertikaliosiomis skiltimis skirstoma smulkiau, tai visų smulkiau suskirstytų skilčių antraštės pradedamos rašyti mažosiomis raidėmis (lentelės viduje žodžiai ir skaičiai paryškintu šriftu nerašomi)

Paveikslai (ilustracijos) numeruojami iš eilės per visą darbą arabiškais skaitmenimis. Paveikslo numeris užrašomas po paveikslu centruojant per vidurį su žodeliu „pav.“. Tiek paveikslo numeris, tiek ir žodis „pav.“ rašomi 12 pt *italic* paryškintu šriftu dydžiu.

Paveikslo pavadinimas rašomas 12 pt *italic* šriftu dydžiu po paveikslo numerio ir žodelio „pav.“ (pvz., ***I pav. Žmonių sergamumo salmonelioze dinamika Lietuvoje 2005–2015 m.***).

Paveikslo pavadinimas yra suteikiamas informatyvus pavadinimas. Jei pavadinimas netelpa vienoje eilutėje, tuomet 1,5 intervalo tarp pavadinimo eilučių nepaliekama (parenkamas 1 intervalo tarpas). Po paveikslo pavadinimo taškas nededamas.

Paveikslo paaiškinimai / pastabos (jei reikia) yra rašomi 10 pt po paveikslo pavadinimo.

Iliustracijos – grafikai, nuotraukos, schemas, piešiniai – taip pat yra vadinami paveikslais, turi būti geros kokybės, pakankamai raiškios. Būtina nurodyti paveikslo x ir y ašių pavadinimus bei matavimo vienetus. Jei paveikslai sukurti kitų autorių – po paveikslo pavadinimo skliaustuose parašomas literatūros šaltinio numeris.

Tekste turi būti pateikiamos nuorodos į paveikslą. Iliustracijos visais atvejais privalo turėti glaudų ryšį su teksto medžiaga ir būti atitinkamai komentuojamos. Tekste negali kartotis paveiksle pateikti rezultatai.

Iliustracijos išdėstomos pačiame tekste tuoj po nuorodų į jas arba prieduose.

Iliustracijos su jų numeriais ir pavadinimais visada turi būti pateikiamos viename lape ir nekeliamos.

Jeigu į ataskaitą keliamos pačių fotografuotos nuotraukos, jas būtina sunumeruoti ir skliaustuose įrašyti (Nuotrauka daryta mano paties). Tekste turi būti pateikta nuoroda į nuotrauką. Nuotrauka turi turėti glaudų ryšį su teksto medžiaga ir turi būti atitinkamai komentuojamos.

Literatūros šaltinių citavimas. Cituojant literatūros šaltinius tekste reikia vadovautis Vankuverio (*Vancouver*) sistema. Literatūros šaltinį cituojant tekste pirmą kartą, 16 paprastuose skliaustuose nurodomas jo numeris arabišku skaičiumi, pvz., (1). Pakartotinai cituojant tą patį šaltinį kitoje teksto vietoje, paliekamas originalus citavimo numeris. Kai autorius minimas tekste, rašoma taip: „P. Petraitis (5) teigia, jog ...“. Kai keli šaltiniai yra cituojami toje pačioje vietoje, juos nurodantys skaičiai atskiriami kableliu pvz., „Baltymų metabolizmas prieskrandyje yra mikroorganizmų medžiagų apykaitos veiklos rezultatas (16, 19). Jei keli šaltiniai eina eilės tvarka, juos nurodantys skaičiai atskiriami brūkšneliu, pavyzdžiui „Prieskrandžio bakterijos pasisavina ir perdirba nebaltyminį azotą ir sintezuoja į baltymus (5–7, 12). **Nenaudoti** brūkšnelio tarp citavimo šaltinių jei cituojami tik du gretimi šaltiniai (1, 2). Tekstas turi būti cituojamas ir kitų autorių teiginiai perfrazuojami neiškraipant esmės. Pažodžiui atkartojamos kitų autorių mintys, turėtų būti pateikiamos kaip citata (kabutėse). **Viešai skelbti kūrinių tekstą darbe, naudojant kito autoriaus originalias idėjas ar mintis ir nenurodant jų autoriaus, yra neetiška ir laikoma plagijavimu.**

Ataskaitoje privalo būti šie skyriai:

- 1. Titulinis lapas (4 priedas).** Rašomas aukštosios mokyklos pavadinimas; studijų programos pavadinimas; studento vardas, pavardė, kursas, grupė; praktikos vadovo vardas, pavardė; praktikos bazės vieta, metai. Antras lapas **po titulinio – patvirtinimas apie praktikos ataskaitos savarankiškumą (5 priedas), kurį privalomą įdėti ir pasirašyti.**
- 2. Įvadinė dalis** (nuo 0,5 iki 1 psl.). Iki klinikinės produkcijos gyvūnų praktikos esmės atskleidimas (kur praktika atlikta, bendros žinios apie praktikos bazę, jos specifiką. Statistiniai duomenys: kiek laikoma gyvulių ūkyje, kiek prieauglio, gaunamas produkcijos kiekis). Praktikos tikslo formulavimas.
- 3. Aprašomoji dalis** Šiame skyriuje aprašoma praktikos veikla, pagal atskirų sričių pateiktus uždavinius. **Kiekvienos srities aprašymas pradedamas naujame puslapyje. Aprašant įkelti aprašoma užduotį ir apačioje jos pateikti aprašymą.**

3.1. Veterinarinės higienos sritis:

3.1.1. Ūkyje (pieninių galvijų, kiaulių, avių, ožkų, paukštinkystės) naudojamos biosaugos priemonės:

- Aprašyti kaip ūkyje užtikrinama biosauga;
- Aprašyti ūkyje ir gyvūnų laikymo patalpose naudojamas valymo ir dezinfekcijos priemonės;
- Aprašyti kada ir kaip atliekamas valymas gyvūnų laikymo patalpose. Kokios priemonės yra naudojamos.
- Ar atliekama deratizacija, dezinfekcija ūkio teritorijoje ir gyvūnų laikymo patalpose, jeigu atliekama, aprašyti kaip atliekama;
- Ar taikoma ir kaip, jeigu taikoma, apsauga nuo laukinių gyvūnų.

3.1.2. Gyvūnų (pieninių galvijų, kiaulių, avių, ožkų) laikymo aplinkos higiena:

- Aprašyti įvertinant ūkinių pastatų, kuriuose laikomi gyvūnai pastatų elementus (pamatus, sienas, grindis, langus, stogą) dėl optimalių gyvūnų laikymo sąlygų;
- Aprašyti guoliavietės, šėryklas, girdymo sistemas;
- Aprašyti įvertinant mėšlo šalinimo sistemos, pakratų panaudojimą;
- Aprašyti įvertinant kaip įrengtos mociono (diendaržių) aikštelės;
- Apskaičiuoti ūkinio pastato, kuriame laikomi gyvūnai, plotą. Koks plotas tenka vienam gyvūnui;
- Aprašyti ūkyje taikomą apšvietimą (natūralus ar dirbtinis);
- Aprašyti ūkyje įrengtas ventiliacijas (natūrali ar dirbtinė);
- Išanalizuoti kaip ūkyje taikomos auginimo technologijos gali įtakoti gyvūnų sveikatingumą, produktyvumą;

3.1.3. Gyvūnų (pieninių galvijų, kiaulių, avių, ožkų) priežiūros higiena:

- Aprašyti gyvūnų odos, kailio ir galūnių, kanopų priežiūrą;
- Kaip ūkyje palaikoma gyvūno higiena, kokios priemonės taikomos.

3.1.4. Paukščių laikymo higiena:

- Aprašyti įvertinant paukštidės elementus (pamatus, sienas, grindis, stogą) dėl optimalių paukščių laikymo sąlygų;
- Aprašyti įvertinant paukščių laikymo technologiją, užtikrinant aplinkos higieną ir paukščių sveikatingumą ir produktyvumą;
- Aprašyti įvertinant procesų valdymą paukštidėje, užtikrinant aplinkos higieną.

3.2. Gyvūnų gerovės sritis:

- 3.2.1. Aprašyti ūkinių gyvūnų elgseną gyvūnų laikymo vietoje ir išryškinant patologinius elgsenos pavyzdžius, gyvūnų gerovės pažeidimus atskleidžiančią elgseną (gyvūnų vokalizacija, judėjimo, gulėjimo, mitybos, agresyvi elgsena, ligų simptomai, tokie kaip kosėjimas ir pan.);
- 3.2.2. Stebėti ir aprašyti gyvūną/-us ir fiksuoti jo/-jų elgesio formas, jų trukmę bei laiką etogramoje (etogramoje fiksuoti elgesio trukmę);
- 3.2.3. Fiksuoti gyvūno/-ų elgseną foto nuotraukose;
- 3.2.4. Pateikti etogramos duomenis grafine išraiška (stulpelinį grafiką, kur horizontalioje ašyje yra išdėstytas tyrimų intervalas (valandos), o vertikalioje ašyje – elgsenos procentas);
- 3.2.5. Išanalizuoti gyvūno elgesį įtakojančias priežastis;
- 3.2.6. Suformuluoti išvadas apie gyvūno/-ų elgesio atitikimą normai bei pateikti pasiūlymus elgesio korekcijai, jeigu jis nenormalus ar stereotipinis;
- 3.2.7. Pateikti nustatyto normalaus ar pakitusio/stereotipinio elgesio analizę, remiantis mokslinėmis publikacijomis (LSMU VA bibliotekos, mokslinės skaityklos ištekliai, prenumeruojamos duomenų bazės, Google Scholar, Springer.link.com/search ir kt. prieigos);
- 3.2.8. Įvertinti ir aprašyti ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų užtikrinimą gyvūnų laikymo vietoje;
- 3.2.9. Įvertinti bent 30 proc. gyvūnų (paukštynuose – bent 100 paukščių) išorę, kreipiant dėmesį į išorinius odos pažeidimus, žaizdas, nuospaudas, įbrėžimus. Suskaičiuoti vidutinį pažeidimų kiekį, tenkantį vienam gyvūnui. Fiksuoti išorinių pažeidimų atvejus fotonuotraukose;
- 3.2.10. Įvertinti bent 30 proc. gyvūnų (paukštynuose – bent 100 paukščių) išorę, kreipiant dėmesį į gyvūnų švarą – išorinį plaukų, kailio, odos ar plunksnų pasidengimą nešvarumais, kraiku, išmatomis. Apytiksliai įvertinti vidutinį užterštą plotą procentais nuo viso gyvūno kūno ploto. Fiksuoti išorinės dangos užteršimo atvejus fotonuotraukose;
- 3.2.11. Pamatuoti girdyklų ir šėryklų plotą (ar suskaičiuoti kiekį), tenkantį vienam gyvūnui, įvertinti girdyklų ir šėryklų švarą (proc. nešvarių nuo viso kiekio);
- 3.2.12. Pateikti pirminius visų tirtų gyvūnų duomenis lentelėje ir apibendrintus duomenis pateikiant proc. paveiktų gyvūnų nuo viso tirtų gyvūnų kiekio;
- 3.2.13. Išanalizuoti gyvūnų išorės pažeidimus ir užteršimą įtakojančias priežastis, suformuluoti išvadas apie būklės atitikimą normai bei pateikti pasiūlymus situacijai pagerinti, jei randama neatitikimų.

3.3. Gyvūnų auginimo sritis:

3.3.1. Įvairių kiaulių grupių laikymo technologijų ir gaunamos produkcijos vertinimas:

- Įvertinti ir aprašyti analizuojamos kiaulių grupės (paršavedės, penimos kiaulės) laikymo technologijas;
- Išanalizuoti ir aprašyti kiaulių (paršavedės reprodukcinės savybės – vislumas; paršelių stambumas; pašelių lizdo vienodumas, skaitlingumas ir kt.; penimos kiaulės – penėjimosi ir mėsinės savybės) produktyvumo rodiklius;
- Išanalizuoti ir įvertinti gimusių ir nujunkytų paršelių zootechninius rodiklius;
- Išanalizuoti ir įvertinti penimų kiaulių mėsos kokybę (jei vykdomas penimų kiaulių skerdimas).

3.3.2. Skirtingų paukščių rūšių laikymo sistemų ir gaunamos produkcijos (kiaušiniai ir paukštiena) vertinimas:

- Palyginti skirtingas paukščių laikymo sistemas (mikroklimato rodiklius, apšvietimą ir kt.);
- Išanalizuoti skirtingų laikymo sistemų įtaką paukščių produktyvumo rodikliams (vištoms dedeklėms – dėslumas, lesalų suvartojimas, lesalų sąnaudos 1 kg kiaušinių masės pagaminti, gaištamumas; viščiukams broileriams – kūno svoris, lesalų sąnaudos, gaištamumas);
- Nustatyti skirtingų laikymo sistemų įtaką paukščių produkcijos (kiaušinių, paukštienos) kokybei;
- Atlikti gaunamos produkcijos įvertinimą, pagal A ir B klasėms keliamus reikalavimus.

3.3.3. *Skirtingų avių veislių ir jų amžiaus grupių eksterjero ir produkcijos vertinimas:*

- Įvertinti skirtingų avių amžiaus grupių eksterjerą;
- Įvertinti skirtingų avių veislių produkciją;
- Įvertinti skirtingo amžiaus avių laikymo būdą bei sąlygas.

3.3.4. *Pieninių veislių galvijų ir skirtingo amžiaus prieauglio laikymo, melžimo technologijų, ir naudojamų priemonių vertinimas:*

- Įvertinti skirtingo amžiaus ir skirtingos ūkinės paskirties galvijų prieauglio auginimo ir laikymo technologijas;
- Įvertinti melžiamų ir užtrūkusių karvių laikymo ir priežiūros technologijas;
- Įvertinti karvių produktyvumo ir pieno kokybės rodiklius.
- Įvertinti karvių kūno bendrą išsivystymą, galūnes ir tešmenį, bei jo tinkamumą mechanizuotam melžimui;
- Įvertinti karvių melžimo įrangos būklę;
- Įvertinti karvių melžimo procesą (tešmens paruošimas, antiseptinių priemonių naudojimas, melžimo organizavimas).

3.4. Gyvūnų veisimo sritis:

3.4.1. Įvertinti ūkyje laikomų gyvūnų veislių įvairovę (kokių rūšių, veislių gyvūnai auginami).

3.4.2. Pagal ūkyje kaupiamus gyvūnų kilmės duomenis įvertinti:

- koks gyvūnų veisliškumas: grynaveisliai, mišrūnai (nurodant, kokių veislių mišrūnai), hibridai (nurodant, kokių rūšių);
- kokie veisimo metodai naudojami ūkyje;
- ar taikomas giminingas poravimas.

Jei taikomas nurodykite:

- kokie giminingo poravimo tipai (pateikti po vieną kilmės lentelę, kurioje būtų matomas, nustatytas tipas);
- kokie giminingo poravimo laipsniai (pateikti po vieną kilmės lentelę, kurioje būtų matomas, nustatytas laipsnis);
- pagal nustatytus giminingo poravimo tipus pagal Šaporužo formulę užrašyti giminingo poravimo atvejus (po vieną pavyzdį kiekvienam nustatytam giminingo poravimo tipui);
- apskaičiuokite inbrydingo koeficientą (po vieną pavyzdį kiekvienam nustatytam giminingo poravimo tipui).

3.4.3. Pateikite, kokie gyvūnų veisimo tikslai ūkyje.

3.4.4. Pateikite, kaip ūkyje vykdoma gyvūnų atranka:

3.4.5. Kokie pagrindiniai ūkyje laikomų gyvūnų atrankos tikslai ir kriterijai.

3.4.6. Pateikite gyvūnų vertinamų požymių rodiklius. Jei yra galimybė, palyginkite vidutinius ūkio rodiklius su populiacijos vidurkiu.

3.4.7. Išanalizuokite ūkyje laikomų gyvūnų porų parinkimą:

3.4.8. Kokiu būdu vykdoma gyvūnų paranka (poros parenkamos individualiai kiekvienai patelei, visai bandai vienas ar du reprodكتورiai ir pan.).

3.4.9. Nustatykite, kelių reprodكتورių palikuonys auginami ūkyje. (Pateikti jų numerius ir/ar vardus, veislę).

3.4.10. Įvertinkite, kurio reprodكتورiaus palikuonys pasižymėjo geriausiomis savybėmis.

3.4.11. Įvertinkite trijų daugiausiai naudotų reprodكتورių palikuonių selekcionuojamus požymius.

3.4.12. Įvertinkite ar ūkyje vykdyta paranka atitinka atrankos tikslus.

3.5. Pašarų ir gyvūnų mitybos sritis:

- 3.5.1. Įvertinti dirvožemio fizines savybes (granulimetrinę sudėtį, spalvą, kvapą ir t.t.), kokius kultūrinius augalus rekomenduotumėte auginti šiame dirvožemyje.
- 3.5.2. Nustatyti žolyno botaninę sudėtį (pašarinės žolės (pupinės, miglinės); piktžolės).
- 3.5.3. Įvertinti pašarams naudojamų grūdų auginimo technologijas;
- 3.5.4. Jusliniu būdu įvertinti konservuotų, kombinuotųjų ar specializuotų pašarų kokybę.
- 3.5.5. Įvertinti gyvūnų mitybos visavertiškumą (raciono maistinę ir energinę vertę)

4. Išvados, pastabos, pasiūlymai (1-2 psl.) rašomi po kiekvienos aprašytos srities atskirai.

Galima rašyti ir savo analizę iš to kas buvo pamatyta ūkyje praktikos metu, galbūt turite savo pasiūlymų ar pastebėjimų tam ką matėte ūkyje. Gal galėtumėte pateikti rekomendacijas vienoje ar kitoje srityje. Palyginti su ribinėmis vertėmis.

5. Ikiiklinikinės praktikos dienynas (2 priedas). sudėtinė privaloma_ataskaitos dalis, todėl yra privaloma pildyti kiekvieną dieną. *Aprašoma laisva forma, ką studentas konkrečią dieną atliko praktikos metu.* Nepateikus užpildyto dienyno kartu su ataskaita, ataskaita nebus vertinama.

6. Refleksija (iki 1 psl.): Refleksija sudėtinė privaloma ataskaitos dalis. Nepateikus refleksijos kartu su ataskaita, ataskaita nebus vertinama.

Studentas pateikia praktikos apibendrinimą:

Kurioje srityje jaučiatės labiausiai patobulėję ir kodėl?

Kokius įgūdžius jums dar reikėtų tobulinti? Kodėl taip manote?

Nurodykite teigiamus ir neigiamus ikiiklinikinės praktikos aspektus;

Pateikite pasiūlymus ikiiklinikinės praktikos gerinimui.

IKIKLINIKINĖS PRAKTIKOS DIENYNAS

(pildomas kiekvieną praktikos dieną)

Data (rašoma tiksli data ir valanda)	Įrašas <i>Aprašoma laisva forma, ką studentas konkrečią dieną atliko praktikos metu, aprašyti smulkiai ir detaliai</i>

**PRAKTIKOS VADOVO ATSLIEPIMAS
APIE STUDENTO ATLIKTĄ IKIKLINIKINĘ PRODUKCIJOS GYVŪNŲ PRAKTIKĄ**

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Veterinarijos akademijos Veterinarijos fakulteto Veterinarinės medicinos studijų programos 2 kurso studentas

.....
(Vardas, Pavardė)

praktiką atliko .....
(įmonės pavadinimas)

nuo 20 .....m. .... mėn. .... d. iki 20 .....m. .... mėn. .... d.

Praktikos metu studento parodytus gebėjimus vertinu:

Aš .....praktikos vadovas patvirtinu, kad DIENYNE ir ATASKAITOJE
(Vardas Pavardė)

PATEIKTI DUOMENYS yra tikri ir teisingi.

	Įvertinimas (1-10)	Pastabos
<u>Kompetencijos</u> Žinios gyvūnų auginimo, gyvulininkystės srityse		
<u>Savarankiškumas</u> Gebėjimas dirbti savarankiškai		
<u>Darbas komandoje</u> Gebėjimas dirbti komandoje		
<u>Asmeninės savybės</u> Atsakingumas, punctualumas, gebėjimas vykdyti užduoti		
<u>Komunikavimas</u> Gebėjimas įsitraukti į diskusiją apie gyvūnų įmonės veiklą, išsiaiškinti iškilusius klausimus		
<u>Galutinis vertinimas</u>		

Vadovo pastabos ir pasiūlymai praktikai pagerinti:

.....
.....
.....

Vadovo Vardas, Pavardė, ...
pareigos.....

Įmonės antspaudas (parašas)

LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS

VETERINARIJOS AKADEMIJA

Veterinarijos fakultetas

Vardas Pavardė

Ikiklinikinės praktikos vieta

Veterinarinės medicinos vientisųjų studijų

IKIKLINIKINĖS PRODUKCIJOS GYVŪNŲ PRAKTIKOS ATASKAITA

Praktikos vadovas: Vardas, Pavardė

Kaunas, metai

**PATVIRTINIMAS APIE IKIKLINIKINĖS PRODUKCIJOS GYVŪNŲ PRAKTIKOS
ATASKAITOS SAVARANKIŠKUMĄ
(*praktikos pavadinimas*)**

Aš ..... patvirtinu, kad praktikos ataskaita ir visos jos dalys:
(*studento(ės) Vardas, Pavardė, įrašyta ranka*)

- yra paruoštos mano paties (pačios);
- pateikiama informacija nebuvo naudota kito studento nei LSMU, nei kitame universitete Lietuvoje ir užsienyje;
- nenaudojau šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe ir pateikiu visą naudotos literatūros sąrašą*.

Esu informuota(-s), kad bet koks sąžiningo konkurencijos principo pažeidimas, nusirašinėjimas, plagijavimas, dubliavimas ar kitoks apgaulinėjimas, susijęs su studento žinių įvertinimu, yra laikomi šiurkštaus nesąžiningo elgesio faktu ir už tai man bus taikoma LSMU Studijų Reglamente numatyta nuobauda (šalinimas iš Universiteto).

.....
(*autorius Vardas, Pavardė, (įrašyta ranka), parašas, data*)

*šis sakinytis rašomas tik tose praktikų tvarkose, kurių ataskaitas rašant bus naudojami literatūros šaltiniai.

**LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETO VETERINARIJOS AKADEMIJOS
VETERINARINĖS MEDICINOS STUDIJŲ PROGRAMOS STUDENTŲ IKIKLINIKINĖS
PRODUKCIJOS GYVŪNŲ PRAKTIKOS ATASKAITOS VERTINIMO FORMA**

Studento Vardas Pavardė:

Praktikos vieta

Studijų programa: Veterinarinė medicina, II kr. ....gr.

Ataskaitos apimtis: ..... puslapiai.

Eil. Nr.	Bendrosios praktikos vertinimo kriterijai (įvertinimo pagrindimas privalomas)	Svertinis koeficientas	Įvertinimas (0-10 balų)	Balas
1.	Formalioji atitiktis	0,1		
	Ataskaitos struktūrinių dalių atitikimas Tvarkos reikalavimams. Teisingas informacijos šaltinių citavimas darbe (jeigu buvo cituota). Bibliografinio literatūros sąrašo sudarymas (jeigu buvo cituota). Darbo atitikimas stiliaus (tekstas sklandus, nuoseklus, mokslinis) ir taisyklingos kalbos reikalavimams. Darbo teksto, lentelių, paveikslų ir kt. informacijos techninis įforminimas, laikantis pateiktų reikalavimų.			
	<i>Vertintojo įvertinimo pagrindimas:</i>			
2.	Įvadinė dalis	0,1		
	Ikiklinikinės gyvūnų produkcijos praktikos esmės atskleidimas (kur praktika atlikta, bendros žinios apie praktikos bazę, jos specifiką). Praktikos tikslo formulavimas.			
	<i>Vertintojo įvertinimo pagrindimas:</i>			
3.	Praktikos aprašomoji dalis	0,6		
	Išsamiai aprašyta praktikos veikla, pagal pateiktus kiekvienos srities atskirus uždavinius.			
	<i>Vertintojo įvertinimo pagrindimas:</i>			
4.	Išvados (ir rekomendacijos/pasiūlymai)	0,2		
	Išvadų (rekomendacijų / pasiūlymų) pagrįstumas, konkretumas, atitikimas ataskaitos tikslui ir pateiktiems uždaviniams.			
	<i>Vertintojo įvertinimo pagrindimas:</i>			
Praktikos ataskaitos įvertinimas balais (įrašomas ne suapvalintas iki sveiko skaičiaus balas, paliekant du skaičius po kablelio):		Balų suma (10)		

Ataskaitą vertino:

Komisijos nario Vardas Pavardė

Data

IKIKLINIKINĖS GYVŪNŲ PRODUKCIJOS PRAKTIKOS REKOMENDUOJAMŲ BAZIŲ SĄRAŠAS

Veterinarinės medicinos 2 kurso studentams Rekomenduojamų praktikos bazių sąrašas parengtas atsižvelgiant į laikomų ūkinių gyvūnų kiekį, gaunamą produkciją, taikomas laikymo technologijas.

Nr.	Įmonės pavadinimas	Adresas, miestas	Kontaktai
1.	UAB "Agrokoncerno grupė"		rasa.stankute@agrokoncernas.lt
2.	UAB Auga	AUGA Grūduva, Gotlybiškių k., Šakių r.; AUGA Smilgiai, Smilgiai, Panevėžio r.; AUGA Želsvelė, Želsva, Marijampolės r.; AUGA Lankesa, Būkonys, Jonavos r.; AUGA Kairėnai, Kairėnai, Radviliškio r.; AUGA Skėmiai, Skėmiai, Radviliškio r.; AUGA Vėriškės, Vėriškės, Radviliškio r.; AUGA Jurbarkai, Klišių k., Jurbarko r.; AUGA Nausodė, Kirmėlių k., Anykščių r.; AUGA Alanta, Kazlų k., Molėtų r.; AUGA Žadžiūnai, Žadžiūnai, Šiaulių r.;	v.gruzauskiene@auga.lt
3.	UAB Aristavos ūkis	Kėdainių r. sav.,	milda.michailovskyte@litagra.lt
4.	Padovinio ŽŪB	Mokyklos g. 14, Padovinio k., Marijampolė	padovinys@gmail.com
5.	Vazniškių ŽŪB	Stoties g. 130, Mikalaukos k., 69320 Kalvarijos sav.	vazniskiai@gmail.com
6.	ŽŪB „Daukniūnai“	Sodų g 8, Daukniūnai 38358, Panevėžio raj.	kestutis.pov@gmail.com
7.	Lumpėnų Rambyno ŽŪK	Lumpėnų k., LT-99267 Pagėgiai	lumpenu.rambynas@gmail.com
8.	Žvirbloniai, ŽŪB - Agrokoncerno grupė	Simaniškių g. 19,, Žvirbloniai 83234, Pakruojo raj.	personalas@agrokoncernas.lt
9.	Lygumų žemės ūkio bendrovė		lygumuzub@mail.lt